

Holbergs gate 1 / 0166
Oslo
T: 22 04 49 70
F: 22 04 49 89
E: nso@student.no
W: www.student.no

Norsk studentorganisasjon

Høringsuttalelse

Meld.St.7 Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024

"Tydeligere kobling mellom forskning og høyere utdanning."

Høring på langtidsplan for forskning og høyere utdanning

NSO mener det er positivt at regjeringen nå har lagt frem en langtidsplan om forskning og høyere utdanning. Langtidsplanen leverer på forskning, mens høyere utdanning virker å være glemt.

Kobling mellom forskning og høyere utdanning

Langtidsplanen nevner flere ganger at koblingen mellom forskning og høyere utdanning må styrkes. Selv om langtidsplanen er en langtidsplan for både forskning og høyere utdanning sier den lite om målsetninger for en styrket kobling eller hvordan man ser for seg at denne styrkingen kan gjennomføres. I realiteten vil det si at langtidsplanen ikke leverer på oppfølging av punktet i Forskningsmeldingen fra 2013 om å *styrke koblingen mellom forskning, høyere utdanning, og innovasjon for å stimulere kvaliteten på forskningen som frembringes og for at samfunnet skal få mest mulig nytte av kunnskapen.*¹

Forskningsmeldingen viser videre til forsknings- og utviklingsbasert utdanning og at målet med dette er å *gi studentene ferdigheter i refleksjon og analytisk arbeidsmetodikk på et nivå som har overføringsverdi til det arbeidslivet de utdannes til, i tillegg til oppdatert kunnskap*² og bemerker videre at *læring gjennom forsknings- og utviklingsaktivitet styrker studentenes innsikt i faget, motiverer til videre faglig utvikling etter endt utdanning og styrker evnen til kritisk tenking.*³ Mot dette tydelige bakteppet viser Regjeringen i langtidsplanen et manglende engasjement for å følge opp koblingen mellom forskning og høyere utdanning. Dette er langtidsplanens største svakhet.

Norsk arbeidsliv vil i fremtiden være avhengige av å leve av menneskers kunnskap for å kunne konkurrere på det internasjonale markedet. Dette innebærer at norske bedrifter i fremtiden i større grad enn i dag vil identifisere seg som kunnskapsbedrifter hvor forskning og utviklingsarbeid vil utgjøre en viktigere del av deres virksomhet. Dette vil kreve arbeidstakere som har kompetanse i å drive forskningsarbeid, og i å håndtere forskningsarbeid, resultater og vurdere disse basert på kritisk analytiske ferdigheter. For å svare til dette mener vi det er helt nødvendig at alle studenter, både på bachelor- og masterstudier ved universiteter og høyskoler gjennom sine studier får kjennskap til det forskningsarbeidet som skjer ved egen utdanningsinstitusjon, blir aktive deltakere i forskningsprosjekter og får innsyn i samarbeid om forskning med næringslivet og næringslivets bruk og videreutvikling av forskningsresultater.

NSO mener at en økt kobling mellom forskning og høyere utdanning ved universiteter og høyskoler må innebære at studenter får kjennskap til de ulike prosessene rundt forskningsarbeid, og slik får innsyn i arbeid som gjøres rundt etablering av forskningsprosjekter, arbeid med søknader om forskningsmidler, sondering for samarbeidspartnere, datainnsamling, undersøkelser, og publisering og formidling av forskningsresultater. Alle disse elemen-

¹ Meld. St. 18 (2012-2013), *Lange linjer – kunnskap gir muligheter*, kapittel 3.

² Meld. St. 18 (2012-2013), *Lange linjer – kunnskap gir muligheter*, kapittel 5.2.1.

³ Meld. St. 18, kapittel 5.2.2.

tene ved forskningsarbeid er etter vårt syn relevante erfaringer som gir kompetanse disse kandidatene har behov for i arbeidslivet.

NSO er skeptisk til langtidsplanens bidrag til engasjement i sektoren for å arbeide for en bedre kobling mellom forskning og høyere utdanning. Med tanke på Norges fremtidige kunnskapsbehov er NSO bekymret for at kandidater fra norske høyere utdanningsinstitusjoner i fremtiden ikke vil svare til arbeidslivets kompetansebehov og vil risikere å bli utkonkurrert av utenlandsk arbeidskraft.

Vi kan ikke komme utenom at dagens studenter er morgendagens forskere. Denne erkjennelsen burde gjøre alle landets forskere interessert i å invitere studentene med inn i sin egen forskning for å sikre at det en dag er kompetente folk som står klare til å ta over arbeidet på området. Det er ikke vår opplevelse av dagens situasjon. Dagens forskningsarbeid sees i for stor grad på i et kortsiktig perspektiv. Vi mener det er helt nødvendig at institusjonene tenker mer helhetlig på hvordan studietilbud legges opp og forankres i forskningsarbeidet. Det mener vi vil ha stor betydning for det faglige tilbudet studentene får, den faglige motivasjonen for studiene, studentenes bidrag til nye ideer, nye problemstillinger og perspektiver på forskningen, og betydning for studentenes frafall i høyere utdanning.

Det må heller ikke glemmes at studenter i dag gjennom sine studier bidrar til innovasjon. Flere gode ideer oppstår på lesesalen, studenthybelen og i andre møter mellom studenter. Studentenes bidrag på dette området mener vi vil kunne gi et større utbytte dersom dagens studietilbud utvikles til å inneholde mer studentaktiv forskning.

Rekruttering

Samtidig som arbeidslivet blir mer avhengig av humankapital skal universiteter og høyskoler utdanne fremtidens forskere for å løse store samfunnsutfordringer. Om 10 år vil 1 av 3 ansatte i UH-sektoren gå ut med pensjon. Det gjør at det stiller ekstra krav til rekruttering til forskerstillinger i årene fremover. For å rekruttere de mest kompetente og motiverte kandidatene til forskerstillinger mener vi det er nødvendig å nærme motivasjonen for forskningsarbeid fra tidlige erfaringer i studier i høyere utdanning. Dette gjenspeiler igjen behovet for en større kobling mellom forskning og høyere utdanning.

Satsning på fremragende miljøer

I kapittel 2.2.2 vil regjeringen «stimulere til fremragende utdanningsmiljøer i Norge». NSO mener det må stimuleres til fremragende utdanningsmiljøer som kan levere høy kvalitet på studier ved norske høyere utdanningsinstitusjoner. Vi mener det bør være en automatikk i at en satsning på å være et fremragende forskningsmiljø i UH-sektoren også skal innebære å være et fremragende utdanningsmiljø. Et virkemiddel for økt studiekvalitet er Sentre for fremragende utdanning (SFU). SFUene er viktig ordning for å kunne levere undervisning og didaktisk forskning som gir bedre studiekvalitet. Vi ser derimot at SFU-ordningen er underfinansiert sammenlignet med Sentre for fremragende forskning (SFF) og Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). NSO ønsker at finansieringen av SFU-ordningen blir styrket. I dag blir det gitt 3 millioner kroner i året over en periode på fem år, som vi mener er en for liten andel til å øke status på senterøkingen og dekke kostnadene knyttet til drift av en SFU. Senter for fremragende utdanning (SFU) er en god måte å løfte fram nasjonalt frem-

ragende utdanningsmiljøer. Senterne skal være integrerte enheter i arbeidet med utdanning og forskning ved utdanningsinstitusjonene, og bidra til å løfte kvaliteten på hele utdanningsfeltet. NSO mener at SFU-ordningen skal utvides og dekke flere fagområder.

NSO etterlyser at politiske myndigheter ser seg bevisst sitt ansvar og ser universitets- og høyskolesektoren som en sektor med oppdrag som komplementerer hverandre, og da ser forskning og høyere utdanning i sammenheng. Dette innebærer et tydelig krav om å koble studenter med fagansatte tidlig i utdanningsløpet, gjennom å la studenter delta i forskningsprosjekter på et tidlig stadium. Gjennom langtidsplanen har stortinget nå mulighet til å legge føringer for etablering og styrking av ordninger for nettopp dette formålet. NSO mener et konkret tiltak vil være å legge opp til krav om studentinvolvering ved tildeling av status som SFF.

Innovasjon

For å kunne nyttiggjøre forskningsresultater er det viktig å sette i gang innovasjonsprosesser for å kunne forbedre tjenester, prosesser eller kommersialisering av produkter. NSO vil poengtere viktigheten av at forskningsprosessen ikke nødvendigvis stopper ved publikasjon av forskningsresultater, men nyttig gjøring og utvikling av disse resultatene. Dette kan gjøres ved å koble forskningsmiljøer tett med innovasjonsmiljøer i klynger.

Bygg og infrastruktur

NSO mener langtidsplanen burde sette fokus på byggeprosjekter og behov for bygningsmasse i sektoren. Investering i bygg og infrastruktur er særlig viktige rammevilkår for å levere høy studie- og forskningskvalitet. Etterslepet på vedlikeholdet ved universitetene alene er på 11,5 milliarder kroner.⁴ Det trengs et krafttak for byggene og langtidsplanen leverer ikke på dette.

I langtidsplanen er Livsvitenskap-bygget ved UiO og Ocean Space Centre nevnt som konkrete byggeprosjekter. Dette er viktige investeringer i bygg hvor Norge har særlige forutsetninger for å produsere forskningsmiljøer i internasjonal toppklasse. NSO mener langtidsplanen burde inneholdt en investeringsplan for oppussing og bygging av nye bygg for utdanning og forskning. Det ville skapt en forutsigbarhet for sektoren for hvilket bygg man får i hvilket år og institusjonene ville sluppet å bruke ressurser på å håpe på nye bygg i hvert statsbudsjett.

I tillegg til bygg er utstyr og materialer av ulike varianter nødvendige i både undervisning, selvstudier og forskningsarbeid. Innenfor infrastruktur av denne karakter er større investeringer nødvendig på lik linje med investeringer i bygg dersom infrastrukturen skal være av god nok kvalitet og studenter og ansatte skal ha tilgang til nødvendig utstyr for å gjennomføre de oppgaver som er nødvendig for å levere gode utdanningstilbud og forskningsresultater.

Langsiktige satsninger

NSO mener langtidsplanen gir et tydelig signal ovenfor sektoren på satsing på forskning de neste ti årene. At regjeringen har et uttalt mål om at Norge som kunnskapsnasjon skal hev-

⁴ <http://student.no/politikk/utdanningskvalitet/dimensjonering-av-hoyere-utdanning/kunnskapsbygg/>

de seg i en vitenskapelig konkurransearena som Horisont 2020 vil bidra til å løfte Norge som kunnskapsnasjon internasjonalt. De konkrete investeringene er viktige skritt på veien for bedre kvalitet i forskningen.

I regjeringens oppfølging av langtidsplanen mener vi at det bør legges opp til konkrete forventninger til institusjonene på at arbeidet for å nå målsetningene innenfor de strategiske satsningsområdene må innebære tverrfaglige satsninger og forskningssamarbeid hvor forskning i større grad enn i dag skjer på tvers av fagmiljøer og disipliner. I forlengelsen av dette mener vi det bør være klare forventninger overfor institusjoner om at satsningsområdet må følges opp i utvikling av studieportefølje. I denne sammenhengen ser vi i dag utfordringer ved institusjonen hva gjelder å tilby studietilbud på tvers av fagmiljøer og institutter. Det er vår forventning til sektoren at denne problemstillingen adresseres av utdanningsinstitusjonene.

Som allerede nevnt mangler det målsetninger og visjoner for koblingen mellom forskning og høyere utdanning. NSOs største forventning til regjeringens oppfølging av langtidsplanen etter dens behandling går på at utarbeidelse av konkrete tiltak for å nå målsetningene må involvere aktører som NOKUT og SIU. Dette i tillegg til Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og Selskapet for industrivekst. Dette er viktig for at alle aktører og parter skal arbeide sammen om koblingen mellom forskning og høyere utdanning.

Oppsummert

NSO mener langtidsplanen burde ha et sterkere innslag av fokus på utdanningskvalitet og koblingen mellom forskning og utdanning. NSO forventer at stortinget legger opp til at regjeringen i oppfølgingen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning også skal involvere aktører som NOKUT og SIU for å sikre at alle relevante aktører involveres i arbeidet som skjer med forskning og høyere utdanning i Norge.

Det må legges opp til en betydelig satsning på kobling mellom forskning og høyere utdanning for at institusjonene i fremtiden kan utdanne kandidater med det kompetansenivået som er forventet av arbeidslivet og svarer til deres behov.

NSO forventer merknader på:

- At regjeringen må utarbeide målsetninger og tiltak for å styrke koblingen mellom forskning og høyere utdanning.
- En finansiell styrking av SFU-ordningen.
- Krav om studentinvolvering ved SFF-tildeling.
- Involvering av NOKUT og SIU i regjeringens oppfølging av planen.
- At det skal være en større forutsigbarhet på investering i infrastruktur, bygg og vedlikehold.
- Målrettede tiltak for bedre rekruttering av unge talenter til academia.